

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 10.07.2015
Sayı : 81

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'da değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Veli AĞBABA
Malatya Milletvekili

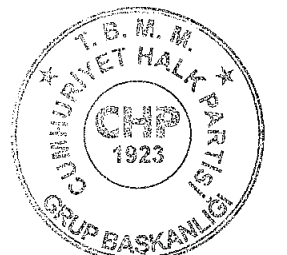
TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
10 Temmuz 2015
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
10 Temmuz 2015
No : 7287

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de genel seçimlerde uygulanan, temsilde adaletsizlik yaratan yüzde on barajlı seçim usulünün kaldırılması gerekmektedir. Genel seçimlerde temsil adaletini sekteye uğratan bu barajlı seçim usulü aynı zamanda yerel seçimlerde de demokratik temsiliyetin sağlanması önündeki en temel engellerden biridir.

Demokratik temsiliyet hiçbir şekilde yönetim istikrar uğruna terk edilecek bir olgu olarak görülemez. Bu nedenle, yerel yönetimlerde demokratik temsiliyetin sağlanması açısından, farklı baraj veya kota uygulamalarından 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un yönetimde istikrar adına temsilde adaleti bozan maddeleri sorgulanmalı ve halk iradesini temsile en çok şekilde yansıtmaya amaçlanmalıdır. Yerel seçimlerde uygulanan onda birlik barajlı d'Hondt usullü nispi seçim sisteminde yapılmasını öngördüğümüz değişikliğin, temsili demokrasinin daha makul işletilebilmesini sağlayacaktır. Böylelikle, yerel demokrasiyi makul seviyeye getirmek noktasında ülkemizi dünya demokrasi haritasında daha iyi bir çığa yükseltebilecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Anayasada 1995 yılında yapılan bir değişiklik ile seçim sistemlerinin temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenmesi yönünde açık bir hükme yer verilmiştir. Bilindiği üzere, belediye meclisi ve il genel meclisi seçimlerinde, 1984 yılına gelinceye kadar, d'Hondt usulü nispi temsil sistemi uygulanmaktaydı. 1984 yılında çıkarılan yasa, bu sisteme bir de, onda birlik baraj uygulaması getirmiştir. Böylelikle, klasik d'Hondt usulünün bile küçük partiler aleyhine olan yapısı daha da güçlendirilmiştir. Çünkü onda birlik sisteme göre bir seçim çevresindeki geçerli oyların onda biri, tüm partilerin ve bağımsızların aldıkları oylardan ayrı ayrı çıkarılmaktadır. Anayasa'da yapılan bu değişiklikle birlikte değerlendirildiğinde, seçim sistemindeki bu usul, yönetimde istikrarı sağlamak adına temsilde adaleti zedelemiştir. Bugün yaşanan sorunların kaynağı bu seçim sistemi ve usulüdür. Değişiklikle, yirmide birlik sisteme göre bir seçim çevresindeki geçerli oyların yirmide biri, tüm partilerin ve bağımsızların aldıkları oylardan ayrı ayrı çıkarılacaktır. Belediye meclis üye ve il genel meclis üye seçimlerinin liste usulü yapılmasının yol açtığı sıkıntılardan birisi de büyük nüfuslu yerleşim yerlerinde bağımsız meclis üyesi seçilmenin adeta imkânsız hale gelmesidir. 200.000 seçmenin olduğu bir ilçede bir bağımsız adayın onda birlik sisteme göre 20 bin oy alması adeta imkânsızdır. Yapılacak bu kanun değişikliği ile seçim sisteminde yapılan değişiklikle getirilmiş olan onda birlik baraj, uygulamalı seçim sistemi ve usulüyle Anayasanın temsilde adaleti sağlama ilkesi aleyhine dönen durum, yönetimde istikrar ilkesinin lehine olan durumu makul seviyeye çekecektir.

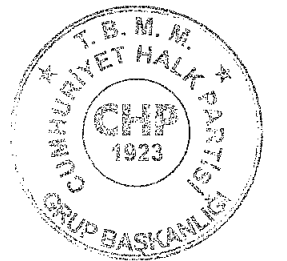
MADDE 2- Anayasada 1995 yılında yapılan bir değişiklik ile seçim sistemlerinin temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenmesi yönünde açık bir hükme yer verilmiştir. Bilindiği üzere, belediye meclisi ve il genel meclisi seçimlerinde, 1984 yılına gelinceye kadar, d'Hondt usulü nispi temsil sistemi uygulanmaktaydı. 1984 yılında çıkarılan yasa, bu sisteme bir de, onda birlik baraj uygulaması getirmiştir. Böylelikle, klasik d'Hondt usulünün bile küçük partiler aleyhine olan yapısı daha da güçlendirilmiştir. Çünkü onda birlik sisteme göre bir seçim çevresindeki geçerli oyların onda biri, tüm partilerin ve bağımsızların aldıkları oylardan ayrı ayrı çıkarılmaktadır. Anayasada yapılan bu değişiklikle birlikte değerlendirildiğinde, seçim sistemindeki bu usul, yönetimde istikrarı sağlamak adına temsilde adaleti zedelemiştir. Bugün yaşanan sorunların kaynağı bu seçim sistemi ve usulüdür. Değişiklikle, yirmide birlik sisteme göre il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliklerine seçilenlerin tespitinde, bir seçim çevresinde kullanılan geçerli oy toplamının yirmide birine tekabül eden sayı, bütün partilerin ve bağımsız adayların aldıkları oy sayısından ayrı ayrı çıkarılacaktır. Bu sayede, seçim sisteminde yapılan değişiklikle getirilmiş olan onda birlik baraj uygulamalı seçim sistemi ve usulüyle Anayasanın temsilde adaleti sağlama ilkesi aleyhine dönen durum, artık baskılanamaz olan yönetimde istikrar ilkesinin lehine olan durumu makul seviyeye çekecektir.

MADDE 3- Kanun'un Seçim sistemi ve usulü başlıklı 2 nci maddesinde çoğunluk sistemi ile belirleneceği hüküm altına alınan belediye başkanının, 5 yıllık faaliyet döneminde hareket alanını genişletmek, belediye meclisinde elini güçlendirmek gerekliliği kabul edilebilir bir realitedir. Seçimle iş başına gelenin çalışma ekibini oluşturması doğaldır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na, Sayıştay denetimine tabi olan belediye başkanları, yürütülen her iş ve işlem bakımından hesap verilebilirlik ilkesi gereğince doğrudan mali ve siyasi sorumludurlar. Bilindiği üzere, belediye meclis seçiminde istikrar adına kontenjan sistemi kullanılmaktadır. Buna göre birinci gelen partinin belli bir kontenjan sayısı kadar meclis üyesini fazladan alması sağlanmaktadır. Belediye başkan seçiminde çoğunluk sistemi uygulandığı göz önüne alındığında, karar organlarının oluşumunda da yönetim lehine istikrarın sağlanması önemlidir. Neredeyse her konuda meclis çoğunluğu kararı arayan bir sistemde tıkanmanın bu sayede önüne geçilecektir.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5 – Yürütme maddesidir.

**2972 SAYILI MAHALLİ İDARELER İLE MAHALLE MUHTARLIKLARI VE
İHTİYAR HEYETLERİ SEÇİMİ HAKKINDA KANUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un seçim sistemi ve usulü başlıklı 2 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki "onda birlik" ibaresi madde metninden çıkarılmış, yerine "yirmide birlik" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2- 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un Adaylık başlıklı 10 uncu maddesinin c bendindeki "Siyasi partiler, belediye meclis üye sayısı 9 ve 11 olan beldelerde bir, 15 olan beldelerde iki, 25 ve 31 olan beldelerde üç, 37 olan beldelerde dört, 45 olan beldelerde beş, 55 olan beldelerde altı adet kontenjan adayı gösterirler" ibaresi madde metninden çıkarılmış, yerine "Siyasi partiler, belediye meclis üye sayısı 9, 11 ve 15 olan beldelerde iki, 25 ve 31 olan beldelerde dört, 37 olan beldelerde altı, 45 olan beldelerde sekiz, 55 olan beldelerde on adet kontenjan adayı gösterirler" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3: 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeliklerine seçilenlerin tespiti başlıklı 23 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki "onda birine" ibaresi madde metninden çıkarılmış, yerine "yirmide birine" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 4 - Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 5 - Bu kanun hükmünü Bakanlar Kurulu yürütür.

